

Zoetermeer, 27 mei 2011

De heer A.H. Lundqvist
Voorzitter van het Topteam High Tech systemen
en materialen
p/a Agentschap NL
Postbus 93144
2509 AC DEN HAAG

Onze ref: WP – 0207

Bijlagen: 2

Geachte heer Lundqvist,

Namens de bedrijven en instellingen in de lucht- en ruimtevaart bied ik u in bijlage 1 de Visie Luchtvaart 2020 "*Van Goed naar Top(sector)*" voor de vliegtuigbouw en -instandhouding aan. Het kabinet heeft in de Bedrijfslevenbrief van 4 februari 2011¹ aangegeven hoe het met bedrijven en wetenschappers de Nederlandse sectoren aan de wereldtop wil brengen of houden. Daartoe heeft het kabinet een nieuw bedrijfslevenbeleid ontwikkeld, kort samengevat in: "Een sectorale aanpak met meer vraagsturing door het bedrijfsleven met minder specifieke subsidies, meer generieke lastenverlichting en meer ruimte voor ondernemers."

Het kabinet heeft de vliegtuigbouw en -instandhouding ondergebracht in de Topsector "High Tech systemen en materialen", waarover u als Topteam bent uitgenodigd om voor het aanstaande zomerreces een advies uit te brengen aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Deze Visie Luchtvaart 2020, en in het bijzonder de managementsamenvatting, vormt de Integrale Agenda en geeft u handvaten ten behoeve van uw advies aan de minister voor wat betreft de vliegtuigbouw en -instandhouding. Hoewel de ruimtevaart niet apart door het kabinet in één van de negen topsectoren is genoemd, is aangetoond dat de maakindustrie in de ruimtevaart in technologisch opzicht zodanig nauw aan de vliegtuigbouw is verwant, dat hier zeker ook sprake is van "high tech systemen en materialen". Gezamenlijk worden de bedrijven en kennisinstellingen dan ook aangeduid als "aerospace"-sector en beide steunen in belangrijke mate op dezelfde kennisinfrastructuur. Om die reden is in bijlage 2 onder de titel "Ruimtevaart: Dé innovatiemotor voor concurrentievermogen ten dienste van de samenleving" een beknopte beschouwing over de karakteristiek en de ambitie van deze bedrijfstak opgenomen.

De Visie Luchtvaart 2020 "*Van Goed naar Top(sector)*" vindt zijn oorsprong in het luchtvaartclusterbeleid, zoals dat sinds 1998 door de achtereenvolgende ministers van Economische Zaken is gevoerd. Daarover is op 2 juli 2010 een uitvoerig evaluatierapport van het Bureau Bartels² verschenen, waarin is geconstateerd dat de "gouden driehoek" van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid een effectief luchtvaartclusterbeleid heeft gerealiseerd.

¹ TK 2010-2011, 32 637, nr. 1

² TK 2009-2010, 21 936, nr. 31

Lucht- en Ruimtevaart Nederland

Bladzijde 2 van brief nr. WP – 0207 d.d. 27 mei 2011

Dankzij dit beleid kon deze technologisch hoogwaardige sector met een sterke internationale concurrentie toch een hogere groei realiseren dan het gemiddelde van de Nederlandse industrie. Op verzoek van het kabinet was inmiddels een "Kennis en Innovatie Agenda Luchtvaart" (KIAL) uitgewerkt, waarin niet alleen voor de industrie, maar ook voor de gebruikers van de luchtvaart (m.n. KLM en Schiphol) een plan van aanpak voor innovatie ter behoud en versteviging van de positie van de totale Nederlandse luchtvaartsector werd beoogd. Nu de KLM en Schiphol zijn ingedeeld in de Topsector "Logistiek", vormt het gedeelte van de KIAL voor de innovatie in de vliegtuigbouw en -instandhouding de grondslag voor de Visie Luchtvaart 2020.

De sector zet in op een totale investering in innovatie van ca. 30 miljoen euro per jaar en rekent erop dat de overheid hieraan substantieel kan bijdragen via de constructie van een "revolving fund", waarmee deze sector in het verleden goede ervaringen heeft opgedaan. Investerings in de nieuwe technologie op luchtvaartgebied kennen door de strenge veiligheids- en testvoorschriften extreem lange doorlooptijden en in combinatie met beperkte productieseries lange terugverdientijden, waardoor deze investeringen moeilijk door het bedrijfsleven alleen kunnen worden opgebracht. Met behulp van het nieuwe bedrijfslevenbeleid kan de Nederlandse positie in de hevige internationale concurrentie in een "non-level playing field" verder worden versterkt. Een goed voorbeeld van de samenwerking tussen bedrijfsleven en overheid in de vliegtuigbouw is het project TAPAS (theromplastic affordable primary aircraft structures), een gezamenlijke ontwikkeling van Fokker Technologies, Ten Cate Aerospace Composites, verschillende kennisinstellingen en MKB, ten behoeve van Airbus en andere buitenlandse vliegtuigbouwers. Deze in Nederland ontwikkelde composiettechnologie is ook van groot belang voor andere toepassingen binnen de topsector "High Tech systemen en materialen" en de aerospace sector ziet goede kansen tot "cross-sectorale" versterking van onze technologische positie.

In de Visie Luchtvaart 2020 is uitgebreid ingegaan op het thema "scholing en arbeidsmarkt", omdat de slechte aansluiting van de technische scholing in Nederland op de behoefte van het luchtvaartbedrijfsleven algemeen wordt ervaren. Hoewel deze problematiek niet in technologische innovatie kan worden vertaald, is oplossing van de gesignaleerde problematiek voor de gehele "high tech" sector een uiterst kritische succesfactor in het realiseren van de doelstelling om Nederland te laten behoren tot de top vijf van kenniseconomieën.

Namens de bedrijven en kennisinstellingen in de lucht- en ruimtevaart,

Dr. ir. A.W. Veenman
Voorzitter Lucht- en Ruimtevaart Nederland